

ת"פ 2413/07/21 - מוחמד כנעאנה נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 2413-07-21 מדינת ישראל נ' כנעאנה(אחר/נוסף)
תיק חיצוני: 2021\437541

מספר בקשה: 9

בפני כבוד השופטת ג'ויה סקפה שפירא
המבקש מוחמד כנעאנה
נגד
המשיבה מדינת ישראל
ב"כ המבקש: עו"ד עדי מנסור; עו"ד חסן ג'בארין
ב"כ המשיבה: עו"ד הדס עמיר; עו"ד אילן אקוקה
החלטה

כללי

1. נגד המבקש הוגש כתב אישום המייחס לו עשרים עבירות גילוי הזדהות עם ארגון טרור וארבע עבירות הסתה לטרור, בגין פרסומים שפרסם, על פי הנטען בכתב האישום, בשלושה חשבונות שהפעיל ברשת החברתית Facebook מחודש מאי 2018 ועד חודש יוני 2021, ובהם גם רשומות שפורסמו בתקופת מבצע "שומר חומות" שבמהלכו היו נתונים אזרחי המדינה תחת מתקפת טילים מצד ארגוני טרור מחוץ לישראל, ולצדם אירעו פיגועים והפרות סדר בתוך המדינה.

לחשבונות של המבקש, שהוא, על פי הנטען בכתב האישום, מזכיר כללי של תנועת "בני הכפר" ונושא משרה בוועדת המעקב העליונה של ערביי ישראל, היו אלפי עוקבים שנחשפו לרשומות שפרסם, והפרסומים, שכללו דברי הזדהות, שבח ואהדה לפעילי טרור ולמעשי הטרור שביצעו, זכו למאות סימני חיבוב, תגובות אוהדות ושיתופים רבים.

2. לפני בקשה לפי סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב-1982, במסגרתה עותר המבקש לקבל את המידע הבא:

א. רשימת כל התיקים, שבהם נפתחה חקירה בחשד לביצוע עבירות גילוי הזדהות עם ארגון טרור והסתה לטרור, משנת 2018 ועד מועד הגשת הבקשה.

ב. העתק של כל כתבי האישום שהוגשו בתיקים הנזכרים בסעיף א' לעיל.

ג. העתק מבקשות המעצר עד תום ההליכים והעתק של החלטות בית המשפט בתיקים אלה.

ד. רשימת כל התיקים שבהם נסגר תיק החקירה ולא הוגש כתב אישום תוך ציון עילת הסגירה, תמצית ההחלטה של סגירת התיק והלאום של החשוד.

המבקש טוען כי המידע נחוץ לו לצורך ביסוס טענת אכיפה בררנית, שתמציתה היא כי רשויות האכיפה נוהגות איפה ואיפה, ומפלות בין יהודים ללא יהודים בכל הנוגע לפתיחה בחקירה והעמדה לדין ביחס לעבירות הסתה לגזענות, אלימות וטרור, נמנעות או ממעטות לפתוח בחקירה בגין עבירות אלה נגד יהודים, אך נוטות לפתוח בחקירה ולהגיש כתבי אישום בקלות רבה יותר נגד מי שאינם יהודים.

3. תגובת המשיבה נמסרה בכתב ביום 29.8.22, ובה נטען, כי לא הועמדה תשתית ראייתית ראשונית המבססת את הטענה כי ההחלטה להעמיד את המבקש לדין מפלה אותו לרעה לעומת חשודים אחרים, ובפרט טענה המשיבה, כי המבקש לא הפנה למקרים דומים שבהם נמנעה המשיבה מלהעמיד לדין וכי לא הועמד בסיס לקיומה של אכיפה בררנית שיטתית וממושכת.

4. ביום 11.9.22 התקיים דיון בעל פה בבקשה, במהלכו הוסיפו ב"כ המבקש ראיות ומסמכים שונים, אשר על פי הנטען, מבססים תשתית ראייתית ראשונית לקיומה של אכיפה בררנית, המצדיקה חיוב המשיבה במסירת המידע שהתבקש. בכלל זה הוגשו נייר עמדה של התנועה הרפורמית על מדיניות האכיפה של עבירות הסתה לגזענות והסתה לאלימות שנערך בחודש אוגוסט 2022, וכן הוצגו פניות למשטרה וליועץ המשפטי לממשלה בבקשות לפתוח בחקירה ביחס לפרסומי הסתה לאלימות ולגזענות שפורסמו ברשתות החברתיות במהלך מבצע "שומר חומות" ובהם קריאות להתארגנות לביצוע מעשי אלימות כנגד אזרחים ותושבים ממוצא ערבי.

בתום הדיון ביקשה המשיבה שהות להשלים תגובתה בכתב ביחס למסמכים שהוגשו במהלך הדיון.

5. ביום 21.10.22 הגישה המשיבה את השלמת טיעוניה בכתב, ושבה וביקשה לדחות את הבקשה, בנימוק מרכזי שלפיו לא הוצגה תשתית ראייתית ראשונית לקיומה של אכיפה בררנית, המחייבת אותה למסור את המידע המבוקש.

דיון והכרעה

6. המבקש מואשם בעבירות לפי חוק המאבק בטרור התשע"ו- 2016, ואולם המעשים המיוחסים לו הם התבטאויות, שהלבוש המשפטי שלהן דומה לעבירות הנכללות בסימן א'1 לפרק ח' בחוק העונשין- הסתה לגזענות או אלימות, כולן עבירות המגבילות את חופש הביטוי מתוך מטרה להגן על החיים, על שלמות הגוף ועל הביטחון האישי. על כן, ההתייחסות במסגרת ההחלטה תתבסס גם על החלטות הנוגעות לאכיפת עבירות אלה לפי חוק העונשין.

7. במסגרת בקשה זו, לקבלת נתונים בדבר החלטות שהתקבלו בתיקים דומים, אין בית המשפט נדרש להכריע לגופה בטענה של אכיפה בררנית, אלא רק בשאלה האם להורות למשיבה לאסוף ולמסור למבקש את הנתונים

הנדרשים לו לצורך ביסוס טענת ההגנה הטענה, שכן על מנת שיהיה בידי המבקש להוכיח את טענתו, עליו להציג תשתית ראייתית לביסוס טענותיו ואין די להעלות טענות בעלמא המבוססות על הנחות או "תחושות בטן". ראו לעניין זה דבריה של כב' השופטת ברק-אזר בע"פ 8551/11 סלכגי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו 12.8.2012):

"טענת אכיפה בררנית אינה רק טענה משפטית עקרונית. היא, קודם כל, טענה עובדתית, וכפי שציין השופט י' זמיר בעניין זקין: 'רשות מינהלית המבקשת לאכוף את החוק נהנית, כמו כל רשות מינהלית, מחזקת החוקיות. מי שמעלה נגד הרשות טענה של אכיפה בררנית, ולכן הוא מבקש לפסול את ההחלטה, עליו הנטל להפריך חזקה זאת".

8. אין חולק כי רובו המכריע של המידע הדרוש לביסוס מסד ראייתי בנוגע לטענת המבקש בדבר אכיפה בררנית, כגון כתבי אישום שהוגשו במקרים דומים, תיקים שנסגרו בנסיבות דומות ללא כתב אישום וכיוצא באלה, אינו מצוי בידי המבקש. משכך, דחיית בקשתו של המבקש לקבלת הנתונים עלולה לסכל את אפשרותו להניח תשתית עובדתית בתמיכה לטענותיו. אף על פי כן, אין בכך בלבד כדי להצדיק את חיוב המדינה למסור למבקש מידע ומסמכים שאינם חומרי חקירה בכדי לאפשר לו לבסס טענותיו, אלא שעל המבקש להעמיד תשתית ראייתית ראשונית לכך שאכן ננקטה מולו אכיפה בררנית (ראו בג"ץ 6396/96 זקין נ' מדינת ישראל (פ"ד נג" 289)).

9. תמצית טענתו של המבקש במקרה דנן היא כי מדיניות האכיפה ביחס לעבירות המדוברות, מפלה באופן כללי בין יהודים למי שאינם יהודים. על כן לא מצאתי, במסגרת בקשה זו, שהיא בקשה מקדמית לקבלת מסמכים, להתייחס לטענות הנוגעות למאפייניו הקונקרטיים של המבקש כפעיל פוליטי ואדם בעל השפעה ציבורית רבה, ואשר הצדיקו, על פי הנרמז בטיעוני המשיבה, העמדתו לדין, ואף לא לטענה הנלווית אליה, ביחס למידת ההשפעה של הדברים על מעשי טרור ואלימות שבוצעו בפועל. טענות אלה הן אמנם בעלות משקל לא מבוטל, ואולם המקום הראוי לדון בהן הוא במסגרת בחינה לגופה של טענת ההגנה מן הצדק, אם וכאשר זו תועלה על ידי המבקש.

10. בדיון שהתקיים ביום 11.9.22 הגישו ב"כ המבקש מספר תלונות שהוגשו למשטרה וליועץ המשפטי לממשלה בדבר קריאות הסתה לגזענות והסתה לאלימות שפורסמו ברשתות החברתיות במהלך מבצע "שומר חומות", ובהן קריאות להתארגן לפגיעה ולפגוע באזרחים ובתושבים ממוצא ערבי. מתוך תוכן הפרסומים ניתן להניח, כי החשודים בפרסום רשומות אלה הם ממוצא יהודי. באחד הפרסומים נכתב, בין היתר:

"צבא האזרחים- תגובת הימין... מחר ניפגש כדי להילחם על דמנו... דם יהודי אינו הפקר....מתאספים בכניסה לעיר העתיקה.... מומלץ להגיע רעולי פנים. מומלץ מכות יבשות או לא לצלם כלל.... בהמשך נפרסם איפה להתארגן על אמצעי תקיפה".

בפרסום בקבוצה אחרת, שכונתה "מוות לערבים בחיפה - קבוצת מלחמה" נקראו חברי הקבוצה להגיע למקום

מסוים במועד מסוים.

כן הוצג פרסום נוסף שבו נכתב:

"הודעה חשובה מאוד!!! היום משעה 6 בערב אנחנו ארגון לה פמיליה יוצאים לרחובות ולשכונות בירושלים ולוד. כל מי שיעמוד מולנו יקבל את מה שמגיע לו. תצאו עם חולצה צהובה! מדים של בית"ר שנוכל לזהות אותכם!! בני דודים אנחנו מחכים לכם."

בפרסום נוסף נכתב:

"שלום לכל אזרחי מדינת ישראל היהודים הנני מתכבד להזמינכם לקחת חלק בקטלה המונית על ערבים שתתקיים מחר בשעה 20:00 ברחבת העם בעכו. נא הגיעו עם הציוד המתאים אגרופנים, חרבות, סכינים, קרשים, סלעים, אקדחים, רכבים עם מגן חזירים, הכל. היום מחזירים את הכבוד היהודי הביתה אני מבקש להישמע להנחיות לא להרביץ לשוטרים (גם אם הם מדברים ערבית רוב הסיכויים הם דרוזים שזה אומר שהם משלנו). נא להפיץ בקבוצות."
(השגיאות במקור)

11. התלונות על פרסומים אלה ועל מספר רב של פרסומים נוספים ברוח דומה שצוטטו בתלונות, לא צורפו לבקשה הראשונית שהגיש המבקש, ואולם הם, הוגשו, כאמור, במעמד הדיון בבקשה.

12. בתגובה המשלימה שהגישה המשיבה היא נמנעה מלהתייחס באופן קונקרטי לתלונות הללו, אשר כוללות קריאות מפורשות לביצוע מעשי אלימות על רקע אידיאולוגי, ולהבהיר האם טופלו, האם נפתחה חקירה והאם הוגשו כתבי אישום. לא ניתן לפטור את הנושא בטענה הכללית שלפיה "הבחינה בקשר לתיקים מעין אלה היא אך ורק ראייתית" (סעיף 2 לתגובה מיום 21.10.22).

13. בנסיבות אלה, אין מנוס מלקבוע כי המבקש העמיד תשתית ראייתית ראשונית להראות כי במקרים רבים שבהם פורסמו התבטאויות בעלות אופי דומה מצד מי שניתן להניח כי משתייכים לאוכלוסיה יהודית, באותה תקופה שאליה מתייחס כתב האישום, לא נפתחו חקירות ולא הוגשו כתבי אישום חרף קיומן של תלונות קונקרטיות שהצדיקו, לכל הפחות, פתיחה בחקירה. על כן קמה הצדקה לחייב את המשיבה למסור למבקש נתונים בדבר פתיחה בחקירה והעמדה לדיון במקרים דומים.

14. אשר לאופי הנתונים שיש למסור, לא מצאתי מקום, בשלב זה, להורות למשיבה למסור למבקש העתק מכתבי האישום, מבקשות המעצר או מהחלטות בית המשפט, שכן הדבר מטיל עליה נטל בלתי סביר. ניתן להסתפק בציון מספר התיק, השתייכותו הלאומית של הנאשם בהבחנה בין יהודים ללא יהודים, ציון העבירה שבחשד לביצועה נפתח

תיק החקירה, ובמקרים שבהם הוגש כתב אישום- ציון הוראות החיקוק שיוחסו לנאשם.

15. אשר לתיקים שנסגרו- על המשיבה לציין את עילת הסגירה, ואולם אין מקום לחייבה במסירת תמצית הנימוקים להחלטה, שהם בגדר תרשומת פנימית, אשר הראציונלים המונעים פרסומה שרירים וקיימים.

16. סיכומם של דברים, אני מורה למשיבה למסור למבקש נתונים בנוגע לכלל תיקי החקירה שנפתחו מיום 2018 עד יום 1.1.22 בחשד לביצוע עבירות של גילוי הזדהות עם ארגון טרור ו/או הסתה לטרור, תוך ציון מספר התיק, הזיהוי הלאומי של החשוד, ההחלטה שהתקבלה, וככל שהוחלט על סגירת התיק- עילת הסגירה.

17. המידע יימסר עד ליום 10.11.22.

18. המזכירות תעביר העתק ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, ב' חשוון תשפ"ג, 27 אוקטובר 2022, בהעדר הצדדים.